

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sk/10/2021
Identifikačné číslo spisu: 3020200269
Dátum vydania rozhodnutia: 9. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:3020200269.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Jany Martinčekovej, v právnej veci žalobcu: H. U., narodený XX. J. XXXX, bytom v U. Q. U., X. Q. Č.. XX/XX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 22. júna 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X, o invalidný dôchodok, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 17. decembra 2020, č.k. 12Sa/1/2020-61, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo 17. decembra 2020, č.k. 12Sa/1/2020-61 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom zo 17. decembra 2020, č.k. 12Sa/1/2020-61 podľa § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol ako nedôvodnú žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 22. júna 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) v celom rozsahu zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie zo 17. apríla 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán (Sociálna poisťovňa, ústredie) podľa § 70 a § 71 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietol žiadosť o invalidný dôchodok z 18. februára 2020.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení § 70, § 71 ods. 1,3,4,5,6,7,8 zákona č. 461/2003 Z.z. a tiež postupom v zmysle

relevantnej právnej úpravy ustanovenej Správnym súdnym poriadkom a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd žalobou napadnuté rozhodnutie považoval za zákonné, príslušné posudkové komisie dostatočne posúdili zdravotný stav žalobcu, podané posudky vyhodnotil ako komplexné, po medicínskej stránke riadne a logicky zdôvodnené. Posudkoví lekári zohľadnili všetky žalobcom udávané zdravotné ťažkosti a odborné lekárske správy. Skutkové okolnosti týkajúce sa zdravotného poškodenia boli dostatočne ozrejmene príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, sú bez nejasností a vnútorných rozporov vo svojich záveroch, pričom lekárske správy predložené žalobcom neodôvodňovali záver o tom, že jeho zdravotný stav bol nesprávne posúdený zo strany žalovanej. Zdravotný stav žalobcu bol posúdený komplexne a správne na základe riadne zisteného stavu.

4. Vzhľadom na uvedené krajský súd žalobu postupom podľa § 190 SSP zamietol ako nedôvodnú.

5. Žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

II.

6. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

7. S rozsudkom krajského súdu vyjadril nesúhlas. Svoj zdravotný stav považoval za nepriaznivý, ktorému zo strany posudkových lekárov sociálneho poistenia stanovená miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou v rozsahu 35 % nezodpovedala.

III.

8. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním z 05. marca 2021.

9. Plne sa stotožnila so závermi, ku ktorým dospel krajský súd a navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

IV.

10. Vyjadrenie žalovanej bolo žalobcovi doručené dňa 15. marca 2021.

V.

11. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

12. Predmetom kasačného konania v preskúmvanej veci je posúdenie správnosti rozsudku krajského súdu, ktorým súd postupom podľa § 190 SSP ako nedôvodnú zamietol ako nedôvodnú žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 22. júna 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v celom rozsahu zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie zo 17. apríla 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán (Sociálna poisťovňa, ústredie) podľa § 70 a § 71 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietol žiadosť o invalidný dôchodok z 18. februára 2020.

13. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

14. Podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

15. Z vyššie citovaného odseku 2 vyplýva, že zákonodarca upravil prechod výkonu súdnictva z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd, a teda najvyšší správny súd prebral z najvyššieho súdu všetky „živé“ veci v agende správneho súdnictva, ktoré následne aj dokončí.

16. Podľa článku 48 ods. 2 veta druhá Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

17. Podľa článku 46 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

18. Správny súdny poriadok upravuje právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve a konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve (§ 1 SSP).

19. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

21. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

22. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

23. Podľa § 107 ods. 1 SSP, predseda senátu nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, ak
a/ o to požiada aspoň jeden z účastníkov konania,
b/ vykonáva dokazovanie,
c/ to vyžaduje verejný záujem,
d/ je to na prejednanie veci potrebné alebo
e/ tak ustanovuje tento zákon.

24. Podľa § 199 ods. 1 písm. d/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny.

25. Podľa § 199 ods. 2 SSP, v konaní podľa tejto hlavy správny súd zohľadňuje špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania - fyzickej osoby a poskytuje jej poučenie o jej procesných právach a povinnostiach.

26. Podľa § 202 ods. 1 SSP, v správnej žalobe sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť
a/ označenie druhu žaloby,
b/ označenie žalovaného,

- c/ označenie konania alebo veci, v ktorej sa žalobca domáha nápravy,
- d/ deň vydania rozhodnutia a deň jeho doručenia alebo iného oznámenia žalobcovi,
- e/ opísanie rozhodujúcich skutočností,
- f/ označenie dôkazov, ak sa žalobca dovoľáva,
- g/ žalobný návrh.

27. Podľa § 202 ods. 2 SSP, správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne. Ak je žalobcom právnická osoba, správna žaloba musí obsahovať všetky náležitosti uvedené v odseku 1 a § 182 ods. 1.

28. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho spisu zistil, že krajský súd dňa 28. októbra 2020 doručil žalobcovi vyjadrenie žalovanej k správnej žalobe a poučenie o procesných právach a povinnostiach účastníka, ktorým žalobcu poučil v otázke zastúpenia, podania, doručenia žaloby a vyjadrení, poriadkovej pokuty, predvedenia, doručovania a námietky zaujatosti. Následne krajský súd v predmetnej veci pristúpil k verejnému vyhláseniu rozsudku, čomu zodpovedalo príslušné oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu dňa 27. novembra 2020 a tiež zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku vyhotovená dňa 17. decembra 2020. Nakoľko z obsahu rozsudku nevyplýva, na základe akých dôvodov pristúpil krajský súd k verejnému vyhláseniu rozsudku, t.j. prejednal vec bez nariadenia pojednávania, možno sa iba domnievať, že tento dôvod bol založený na tej skutočnosti, že žalobca nepožiadal o nariadenie pojednávania v správnej žalobe, tak ako to predpokladá § 182 ods. 1 písm. g/ v spojení s § 199 ods. 3 SSP. Najvyšší správny súd tiež podotýka, že žalobca nebol v konaní pred krajským súdom zastúpený advokátom a sám nemá vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, respektíve to nevyplýva z jeho podaní adresovaných súdu.

29. V tomto smere najvyšší správny súd uvádza, že správna žaloba v sociálnych veciach je osobitným typom správnej žaloby s tým, že táto osobitosť je daná práve špecifickou povahou do úvahy prichádzajúcej množiny prejednávaných vecí [predovšetkým rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa sociálneho poistenia (dôchodkové poistenie, nemocenské poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti), štátnej sociálnej podpory (rodičovský príspevok, prídavok na dieťa, príspevok pri narodení dieťaťa a iné) a sociálnej pomoci (hmotná núdza)] a k tomu zodpovedajúceho špecifického okruhu osôb, ktoré sú oprávnené domáhať sa súdneho prieskumu správnych aktov (primárne rozhodnutí / opatrení) vydávaných vo vyššie uvedených veciach. V tomto type správneho súdneho konania sa domáhajú ochrany primárne fyzické osoby, ktoré je nutné považovať za tzv. slabších účastníkov (pozri § 5 ods. 1 SSP v spojení s článkom 6 Civilného sporového poriadku), ktorej skutočnosti zároveň zodpovedá nielen osobitná poučovacia povinnosť, ale i napríklad oslobodenie od poplatkovej povinnosti, nevyžaduje sa tiež podmienka povinného právneho zastúpenia, správna žaloba fyzickej osoby sa zo strany správneho súdu posudzuje neformálne, rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu, pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi; rovnako správny súd (ak to nie je v rozpore s účelom správneho súdnictva) môže i bez návrhu doplniť dokazovanie vykonané orgánom verejnej správy. Z uvedeného je zrejmé, že účelom takto koncipovanej osobitnej úpravy je predovšetkým zabezpečenie účinnejšej ochrany práv týchto fyzických osôb (hlavne z dôvodu nedostatku ich právneho vedomia) v správnom súdnom konaní.

30. Vo vzťahu k poučovacej (manudukačnej) povinnosti Správny súdny poriadok rozlišuje jednak všeobecnú poučovaciu povinnosť upravenú v § 26 SSP a jednak osobitnú poučovaciu povinnosť, ktorá je upravená vo viacerých ustanoveniach naprieč celým procesným kódexom (napríklad § 41 ods. 1, § 59 ods. 2, § 77 ods. 1) s tým, že je upravená aj vo vzťahu k správnej žalobe v sociálnych veciach v § 199 ods. 2 SSP, podľa ktorého správny súd zohľadňuje špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania - fyzickej osoby a poskytuje jej poučenie o jej procesných právach a povinnostiach. Osobitná poučovacia povinnosť súdu v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach sa týka najmä tých procesných práv a povinností fyzických osôb, ktorých realizácia alebo rešpektovanie má zásadný význam pre efektívne hájenie, respektíve bránenie ich práv v konaní pred súdom. V rámci tejto poučovacej povinnosti súdu bolo preto podľa názoru najvyššieho správneho súdu potrebné poučiť žalobcu, aby sa tento v súdom stanovenej lehote vyjadril aj k

možnosti požiadať o nariadenie pojednávania (o prerokovanie veci na pojednávaní). Podľa názoru najvyššieho správneho súdu nie je v tomto smere vylúčené ani pripojenie doložky podľa § 103 ods. 2 SSP, že ak sa účastník konania v takto určenej lehote nevyjadrí, bude sa predpokladať, že k prejednaniu veci bez nariadenia pojednávania nebude mať námietky.

31. V súvislosti s právnou úpravou § 182 ods. 1 písm. g/ SSP, podľa ktorého jednou z obligatórnych náležitostí všeobecnej správnej žaloby je aj vyjadrenie, či žalobca žiada nariadenie pojednávania, pričom na neskoršiu žiadosť žalobcu o nariadenie pojednávania už správny súd neprihliada, najvyšší správny súd uvádza, že právna úprava konania o správnej žalobe v sociálnych veciach aj vzhľadom na svoje osobitné postavenie, za predpokladu, že žalobcom je fyzická osoba, obsahuje v § 202 ods. 1 SSP vlastné náležitosti správnej žaloby, v ktorých povinnosť požiadať o nariadenie pojednávania absentuje.

32. Vzhľadom na to, že krajský súd v zmysle vyššie naznačeného žalobcu relevantným spôsobom nepoučil o jeho procesných právach a povinnostiach, najvyšší správny súd dospel k záveru, že je daný dôvod na zrušenie rozsudku krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 1 SSP v spojení s § 440 ods. 1 písm. f/ SSP.

33. V ďalšom konaní krajský súd relevantne poučí žalobcu - fyzickú osobu v rámci poučovacej povinnosti o možnosti požiadať o nariadenie pojednávania v súdom určenej lehote. Následne sa riadne vysporiada s námietkami žalobcu a predovšetkým svoje rozhodnutie náležite v intenciách § 139 ods. 2 SSP odôvodní, nakoľko odôvodnenie krajského súdu je podľa názoru najvyššieho správneho súdu tak všeobecne a široko koncipované, že teoreticky je ho možné v takomto ponímaní aplikovať na každú jednu prejednávanú vec.

34. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

35. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.